

PHÁT TRIỂN VĂN HÓA ĐỌC CỦA HỌC VIÊN HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ KHU VỰC III TRONG BỐI CẢNH HIỆN NAY

| TRƯƠNG NGỌC ANH

Email: truongngocanhv3@gmail.com

Học viện Chính trị Khu vực III

READING CULTURE DEVELOPMENT OF STUDENT AT THE REGIONAL ACADEMY OF POLITICS III IN THE CURRENT CONTEXT

TÓM TẮT

ABSTRACT

Văn hóa đọc - một bộ phận của Văn hóa là một trong những động lực thúc đẩy sự hình thành nên con người mới, những công dân có trí tuệ, hiểu biết, hoàn thiện về năng lực, nhân cách để có thể thích ứng với sự phát triển của xã hội hiện đại và góp phần phát triển bền vững văn hóa dân tộc. Văn hóa đọc định hướng cho người đọc tiếp cận được với thông tin, tri thức phù hợp và hữu ích nhất cho cuộc sống của mình. Nhận thức được tầm quan trọng của văn hóa đọc, những năm qua, đặc biệt là trong bối cảnh dịch Covid-19 hiện nay, Lãnh đạo Học viện Chính trị khu vực III (Học viện III) đã chỉ đạo Trung tâm Thông tin khoa học (Trung tâm TTKH) tích cực triển khai thực hiện các hoạt động nhằm phát triển văn hóa đọc của học viên tại Học viện và đã đạt được những kết quả nhất định.

Từ khóa: Văn hóa đọc, phát triển văn hóa đọc, học viên, Học viện Chính trị khu vực III

Reading culture - a part of Culture - is one of the driving forces that promote the formation of new people, citizens with wisdom, understanding, capacity and personality to be able to adapt. with the development of modern society and contribute to the sustainable development of national culture. Reading culture orients readers to access the most relevant and useful information and knowledge for their lives. Recognizing the importance of reading culture, over the years, especially in the context of the current Covid-19 epidemic, the Leaders of the Political Academy Region III (Academy III) have directed the Center for Scientific Information to Science Center (Center for Science) has actively implemented activities to develop reading culture of students at the Academy and has achieved certain results.

Keywords: Reading culture, reading culture development, students, Regional Academy of Politics III

1. Tổ chức triển khai và ban hành các văn bản quản lý

Là đơn vị trực thuộc Học viện Chính trị quốc gia (CTQG) Hồ Chí Minh, Học viện III có nhiệm vụ đào tạo Cao cấp lý luận chính trị cho cán bộ lãnh đạo, quản lý của hệ thống chính trị, lãnh đạo chủ chốt của các đơn vị sự nghiệp công lập, doanh nghiệp nhà nước và các đối tượng khác trên địa bàn các tỉnh miền Trung - Tây Nguyên. Trong những năm qua, công tác triển khai thực hiện các chỉ thị, nghị quyết, chủ trương, đường lối của Đảng, pháp luật của Nhà nước được Lãnh đạo Học viện thực hiện nghiêm túc. Đồng thời, Học viện thường xuyên tiếp nhận và triển khai các văn bản chỉ đạo của Giám đốc Học viện CTQG Hồ Chí Minh để thực hiện các mặt công tác, nhất là trong điều kiện hiện nay, khi Học viện III

đang thực hiện nhiệm vụ kép là vừa phòng, chống dịch Covid-19 hiệu quả, vừa hoàn thành tốt các nhiệm vụ chính trị. Từ năm 2015, cùng với các Học viện trực thuộc, Học viện III đã sử dụng hệ thống Quản lý văn bản và điều hành tác nghiệp điện tử Voffice để tiếp nhận các văn bản chỉ đạo của cấp trên. Bộ phận Văn thư thuộc Văn phòng chịu trách nhiệm theo dõi tình trạng văn bản đến, chuyển Bộ phận Tiếp nhận và trả kết quả tham mưu, trình Giám đốc quyết định hướng triển khai cũng như yêu cầu các đơn vị, cá nhân thực hiện. Bằng cách này, các văn bản chỉ đạo đều được triển khai một cách nhanh chóng, tạo thuận lợi cho các đơn vị trong nắm bắt thông tin, lĩnh hội ý kiến chỉ đạo để đưa ra hướng giải quyết phù hợp, hiệu quả gắn với công việc của từng đơn vị.

Tuy nhiên, còn diễn ra tình trạng hiểu không tường tận nội dung và yêu cầu của các văn bản chỉ đạo, dẫn đến việc thực hiện chuyên môn nghiệp vụ đôi khi còn lúng túng, chưa phù hợp, làm mất đi sức sáng tạo và động lực của cán bộ. Bên cạnh đó, việc ban hành các văn bản quản lý cụ thể liên quan đến văn hóa đọc và phát triển văn hóa đọc vẫn chưa được Lãnh đạo Học viện III quan tâm.

2. Điều phối, sử dụng những nguồn lực hiện có để tổ chức các hoạt động nhằm phát triển văn hóa đọc

Về nguồn nhân lực, cán bộ thư viện thực hiện vai trò điều phối giữa một bên là nguồn tài liệu khá phong phú và bên kia là nhu cầu thông tin đa dạng của người đọc. Trong quá trình triển khai nhiệm vụ, Lãnh đạo Trung tâm đã bố trí công việc hợp lý, tạo điều kiện để mỗi cá nhân phát huy năng lực và trình độ của mình. Tùy vào hình thức học tập trực tiếp hay trực tuyến, Trung tâm có kế hoạch sắp xếp nhân sự phù hợp, bố trí tăng cường cán bộ phục vụ vào những buổi tối trong tuần và những ngày thứ Bảy, Chủ nhật trong những thời điểm cần thiết, vừa đảm bảo phù hợp với hoàn cảnh gia đình của cán bộ thư viện, vừa đáp ứng phục vụ tốt nhu cầu tự học tập và nghiên cứu của học viên.

Về cơ sở vật chất, vị trí các phòng tại Trung tâm TTKH được thiết kế một cách hợp lý, bàn ghế tại Trung tâm luôn được sắp xếp gọn gàng cùng với việc trang bị các loại giá sách, kệ trưng bày một cách đồng bộ tạo nên không gian đọc ngăn nắp, sạch đẹp. Hệ thống ánh sáng, điều hòa, quạt, cây nước uống luôn được đảm bảo. Trung tâm cũng được trang bị máy tính, máy scan, máy photocopy phục vụ công việc của thủ thư và quá trình tìm tin của bạn đọc. Tuy nhiên, trong thời gian tới, cần nâng cấp phần mềm để Trung tâm có điều kiện tiến gần hơn đến việc hình thành và kết nối thư viện điện tử.

Về tài chính, Trung tâm TTKH và Ban Kế hoạch - Tài chính thuộc Học viện phối hợp thực hiện quy trình mua, quản lý và thực hiện chi trả các khoản chi phí liên quan đến nội dung mua tài liệu trên cơ sở dự toán được Giám đốc Học viện phê duyệt và quy định về quản lý tài chính hiện hành. Bên cạnh đó, Lãnh đạo Học viện III cũng quan tâm đến việc đầu tư kinh phí để tăng cường cơ sở vật chất kỹ thuật, hạ tầng cho các hoạt động thông tin. Riêng về trang thiết bị, máy móc tại Trung tâm thì trang bị theo những gói đề án cụ thể đã được Học viện CTQG Hồ Chí Minh phê duyệt.

Về vốn tài liệu phục vụ, trước tình hình bùng nổ về xuất bản với số đầu sách tăng rất nhiều so với những năm trước, Trung tâm luôn coi trọng việc lựa chọn chất lượng sách, điều chỉnh số lượng bản sách mua cho từng đầu sách để đảm bảo sao cho vừa phù hợp

với nhu cầu nghiên cứu của các đối tượng NDT trong Học viện. Với tiềm lực thông tin hiện có bao gồm tài liệu truyền thống và tài liệu điện tử, học viên hoàn toàn có cơ hội tìm kiếm những thông tin cần thiết để bổ sung vào các bài học để đạt được hiệu quả như ý muốn.

3. Triển khai thực hiện các nhiệm vụ chuyên môn nghiệp vụ nhằm thúc đẩy các hoạt động đọc

3.1. Thu thập bổ sung vốn tài liệu

Định kỳ hàng quý, nhà xuất bản gửi danh mục tài liệu mới cho Trung tâm. Dựa vào đó, cán bộ làm công tác bổ sung lựa chọn các tài liệu đảm bảo về nội dung và tránh trùng lặp với những tài liệu đã có trong thư viện, trình danh mục sách mới đã qua chọn lọc để các cấp lãnh đạo có thẩm quyền phê duyệt và tiến hành đặt mua tài liệu. Kiểm tra về số lượng, chất lượng tài liệu khi nhận được từ nhà cung cấp, phối hợp với Ban Kế hoạch - Tài chính để làm các thủ tục thanh toán. Ngoài nguồn bổ sung từ các nhà xuất bản, các trung tâm phát hành sách, Trung tâm còn thường xuyên nhận được sách từ nguồn biếu tặng của các nhà xuất bản, các cơ quan, đơn vị, tổ chức, các ban ngành ở Trung ương và địa phương.

3.2. Xây dựng các sản phẩm thông tin

Việc xây dựng các sản phẩm thông tin chất lượng đã được Trung tâm chú trọng và xem là giải pháp tích cực, kích thích nhu cầu tin của học viên.

Hệ thống mục lục: tương đối dễ sử dụng, bao quát được toàn bộ vốn tài liệu của thư viện, trong đó, Mục lục chủ đề với gần 30 chủ đề bao quát hầu hết các lĩnh vực khoa học chính trị, khoa học xã hội nhân văn và Mục lục chữ cái tên sách gồm các phiếu sắp xếp theo trật tự của bảng chữ cái tiếng Việt các tên sách.

Cơ sở dữ liệu: CSDL sách với 15.209 biểu ghi, CSDL bài trích tạp chí với 52.731 biểu ghi và CSDL toàn văn đề tài khoa học và kỹ yếu hội thảo với hơn 7.500 trang tài liệu điện tử toàn văn được tổ chức dưới dạng những bộ sưu tập chuyên đề.

Thư mục: gồm thư mục thông báo sách mới, thư mục bài trích tạp chí. Trung tâm cũng phát hành ấn phẩm thông tin chuyên đề với các chủ đề như: Hoàng Sa - Trường Sa - một phần lãnh thổ thiêng liêng của Tổ quốc; Phát triển kinh tế tư nhân - thực trạng và những vấn đề đặt ra; Đấu tranh, ngăn chặn các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình hiện nay...

Trong đó, bạn đọc quan tâm nhiều đến thông tin chuyên đề bởi trong ấn phẩm tập hợp nhiều bài viết có giá trị về một chủ đề nhất định, giúp họ tiện theo dõi và tham khảo trong quá trình nghiên cứu. Đặc biệt, năm 2021, ấn phẩm này là tài liệu tham khảo đặc lực cho bạn đọc khi tham gia cuộc thi viết chính luận

EDUCATION

khoa học về “Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới” do Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh phát động.

3.3. Cung cấp các loại hình dịch vụ thông tin

Hiện nay, Trung tâm thực hiện các loại hình dịch vụ thông tin chủ yếu sau: dịch vụ hỏi đáp (đưa ra câu trả lời nhằm đáp ứng yêu cầu cụ thể của học viên khi họ cần sự hỗ trợ); dịch vụ tìm tin (cung cấp các thông tin thư mục đối với các tài liệu có chủ đề, nội dung liên quan đến lĩnh vực mà họ đang nghiên cứu); dịch vụ cung cấp thông tin theo chuyên đề (xây dựng các tập thông tin chuyên đề trên cơ sở khảo sát nhu cầu của người dùng tin và phù hợp với sự kiện trong thực tế) và dịch vụ cung cấp giáo trình. Tại một số thời điểm Học viện tổ chức giảng dạy và học tập theo hình thức trực tuyến, việc cung cấp giáo trình cho học viên vì thế gặp khó khăn hơn. Mặc dù vậy, cán bộ của Trung tâm đã nỗ lực trong việc đưa giáo trình đến với từng học viên một cách kịp thời thông qua đường bưu điện. Ngoài ra, Trung tâm cũng lập Bộ phận hỗ trợ dịch vụ photo tài liệu để đáp ứng nhu cầu học tập và nghiên cứu của học viên.

3.4. Ứng dụng công nghệ thông tin vào hoạt động thư viện

Trung tâm đã xây dựng phần mềm Quản lý thư viện dựa trên sự kết hợp giữa phần mềm CDS/ISIS For Windows với hệ quản trị MS ACCESS 97 và sử dụng trong nhiều năm qua. Phần mềm này cho phép quản lý sách và quản lý bạn đọc. Ngoài ra, có thể in danh mục các tài liệu hiện có trong CSDL theo tên tài liệu, theo chủ đề hoặc theo tên tác giả; tìm kiếm và thống kê tài liệu theo chủ đề nhất định, in phích thư viện và danh mục tài liệu mới. Trung tâm cũng ứng dụng phần mềm Green Stone xây dựng được các bộ sưu tập toàn văn tài liệu của các chuyên đề hội thảo khoa học, đề tài khoa học các cấp của Học viện.

Tuy nhiên, hạ tầng thông tin hiện nay vẫn chưa đáp ứng được tối đa nhu cầu của học viên khi họ không thể tiếp cận nguồn tài liệu một cách trực tiếp tại thư viện trong những thời điểm học tập trực tuyến do ảnh hưởng của dịch Covid-19.

3.5. Thông tin tuyên truyền, giới thiệu tài liệu

Đối với công tác này, hiện Trung tâm thực hiện thông qua việc biên soạn và tuyên truyền thư mục theo định kỳ hàng quý. Sản phẩm thông tin thư mục được cung cấp cho từng lớp để học viên có thể tiếp cận, hiểu rõ nội dung và thành phần vốn tài liệu hiện có tại thư viện, từ đó xác định được nhu cầu đọc. Chuyên mục “Mỗi tuần một cuốn sách” trên Cổng thông tin điện tử của Học viện Chính trị khu vực III giới thiệu cho học viên những cuốn sách mới xuất bản có giá trị.

Hình 3.5.1. Chuyên mục “Mỗi tuần một cuốn sách” trên Cổng thông tin điện tử của Học viện Chính trị khu vực III

Ngoài ra, Trung tâm còn phối hợp với Ban Quản lý khoa học và Hợp tác quốc tế để tổ chức các buổi hội thảo, tọa đàm, như: hội thảo về văn hóa đọc nhân kỷ niệm ngày Sách Việt Nam, tọa đàm về các chủ đề liên quan đến sách.

Sau dịp nghỉ Tết Nguyên đán 2022 vừa qua, Học viện III triển khai kế hoạch đón học viên trở lại học tập trung tại Học viện theo hình thức 3 tại chỗ (học tập, ăn uống, sinh hoạt tại Học viện). Trước tình hình này, nhằm tạo điều kiện cho việc đọc và mượn tài liệu phục vụ tự học, tự nghiên cứu của học viên, Trung tâm TTKH đã đề xuất tăng cường thời gian phục vụ vào các buổi tối trong tuần và các ngày thứ Bảy, Chủ nhật tại các phòng: Phòng Tra cứu; Phòng tự học/thảo luận nhóm; Phòng Truyền thống; Phòng đọc báo, tạp chí và mượn sách tham khảo; Phòng đọc báo, tạp chí và mượn sách văn học. Trung tâm cũng đã linh hoạt trong việc tạo ra những không gian trưng bày sách có giá trị về mặt nội dung và sách mới xuất bản để học viên tiếp cận dễ dàng hơn với tài liệu. Mọi hoạt động tại Trung tâm được thực hiện trong điều kiện tuân thủ nghiêm các biện pháp phòng, chống dịch Covid-19. Đồng thời, việc tự học của học viên cũng được giám sát, theo dõi thông qua việc yêu cầu học viên nộp Thẻ thư viện tại quầy phục vụ và nhận lại thẻ khi rời khỏi thư viện.

Hình 3.5.2. Học viên đọc báo, tạp chí tại thư viện

Hình 3.5.3. Học viên nghiên cứu tại thư viện vào những ngày cuối tuần

Hình 3.5.4. Góc tự học của học viên tại thư viện

4. Đẩy mạnh liên kết với các đơn vị trong và ngoài hệ thống Học viện

Hàng năm, cán bộ của Trung tâm được tham gia các lớp tập huấn nghiệp vụ do Viện Thông tin khoa học thuộc Học viện CTQG Hồ Chí Minh tổ chức. Trong năm vừa qua, do ảnh hưởng của dịch Covid-19 nên lớp tập huấn được tổ chức bằng hình thức trực tuyến qua phần mềm Microsoft Teams. Với các thư viện trong cùng hệ thống, Trung tâm thường xuyên có sự kết nối và trao đổi về các vấn đề liên quan đến đẩy mạnh hoạt động thư viện, đa dạng hóa các nguồn lực thông tin, học hỏi các cách làm mới và áp dụng vào quá trình xử lý nghiệp vụ của Trung tâm để nâng cao chất lượng phục vụ bạn đọc, kích thích nhu cầu đọc của học viên. Ngoài ra, chế độ nghiên cứu thực tế hàng năm cũng là dịp để các thư viện trực thuộc hệ thống Học viện có dịp học hỏi, giao lưu, trao đổi những kinh nghiệm quý giá với nhau và với các thư viện bên ngoài để áp dụng và nâng cao hiệu quả hoạt động của thư viện mình. Bên cạnh đó, Trung tâm đẩy mạnh liên kết với các đơn vị chức năng thuộc Học viện Chính trị khu vực III, nhất là liên kết với Ban

Quản lý khoa học, Ban Quản lý đào tạo để quản lý nguồn tin về kết quả nghiên cứu các đề tài khoa học của cán bộ, giảng viên và học viên. Đồng thời, xây dựng đội ngũ cộng tác viên là những nhà khoa học đầu đàn, có uy tín cao về chuyên môn.

Trung tâm TTKH còn có sự liên kết với các Trung tâm học liệu thuộc các trường Đại học, các nhà xuất bản, trung tâm phát hành sách,... để học hỏi kinh nghiệm, mở ra cơ hội tiếp cận với các loại hình tài liệu đa dạng từ nhiều nguồn khác nhau.

5. Đẩy mạnh công tác thanh tra, kiểm tra và thi đua, khen thưởng

Việc thanh tra, kiểm tra các hoạt động tại các cơ quan thông tin thuộc hệ thống Học viện được thực hiện theo Quy chế hoạt động thư viện Học viện CTQG Hồ Chí Minh ban hành kèm theo Quyết định số 2327-QĐ/HVCTQG ngày 09/5/2019 của Giám đốc Học viện CTQG Hồ Chí Minh. Tuy nhiên, trên thực tế công tác này chỉ mới dừng lại ở việc tự kiểm tra trong nội bộ các cơ quan thông tin. Tại Trung tâm TTKH thuộc Học viện III, trong quá trình chỉ đạo tổ chức triển khai thực hiện nhiệm vụ, Lãnh đạo Trung tâm luôn có sự đôn đốc, giám sát tiến độ thực hiện, kiểm tra các bước trong quy trình làm việc. Nhắc nhở, chấn chỉnh các trường hợp cán bộ không thực hiện đúng những quy định về kiểm kê, thanh lọc tài liệu; quy định về chuẩn nghiệp vụ xử lý tài liệu; quy định về việc mượn - trả tài liệu, quy định về tổ chức, lưu trữ, bảo quản kho tài liệu... Bên cạnh đó, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát cán bộ thực thi chế độ công vụ, thực hiện quy chế làm việc, quy chế văn hóa công sở.

Lãnh đạo Học viện III luôn quan tâm đến công tác thi đua, khen thưởng thể hiện qua việc ban hành quyết định thành lập Hội đồng thi đua khen thưởng của Học viện để phát động phong trào thi đua, đồng thời xem xét, đánh giá, biểu dương đúng và kịp thời các trường hợp tập thể và cá nhân tiêu biểu, đạt thành tích cao trong công tác và các phong trào do Học viện phát động. Cùng với đó, Lãnh đạo Học viện cũng có những hình thức phê bình, rút kinh nghiệm đối với những cán bộ, viên chức, người lao động chưa hoàn thành nhiệm vụ đã đăng ký từ đầu năm. Căn cứ vào phương hướng thực hiện nhiệm vụ các mặt: công tác chuyên môn - nghiệp vụ, công tác tổ chức - cán bộ, công tác nghiên cứu khoa học và các mặt hoạt động khác, Trung tâm TTKH đăng ký thi đua cá nhân và tập thể, ký kết giao ước thi đua vào đầu mỗi năm học. Lãnh đạo Học viện III cũng kịp thời khen thưởng các cá nhân, đơn vị có thành tích trong thực hiện nhiệm vụ và tích cực trong phòng, chống dịch Covid-19 thông qua các đợt kỷ niệm Ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh 19-5 và Ngày Nhà giáo Việt Nam 20-11.

EDUCATION

Có thể nói, tác động của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, mặt trái của nền kinh tế thị trường và tình hình dịch bệnh Covid-19 vẫn đang diễn biến phức tạp đã ảnh hưởng không nhỏ đến văn hóa đọc của học viên tại Học viện III. Thêm vào đó, việc phân phối chương trình học khiến học viên không có nhiều thời gian cho việc đọc tại thư viện như trước đây. Thiết nghĩ trong thời gian tới, Học viện III cần tiến hành những giải pháp thiết thực hơn nữa nhằm phát triển văn hóa đọc. Đó là việc xây dựng các văn bản liên quan đến phát triển thư viện, phát triển văn hóa đọc cũng như việc hoàn thiện cơ sở vật chất, nhất là trang bị một phần mềm mới, phù hợp nhằm hiện thực hóa thư viện điện tử và mở ra cơ hội liên kết với các thư viện khác, trước mắt là các thư viện nằm trong hệ thống Học viện. Điều này sẽ tiết kiệm được công sức, thời gian và kinh phí trong quá trình thực hiện các nhiệm vụ chuyên môn nghiệp vụ và trên hết tạo sự thuận tiện cho học viên trong việc tiếp cận tài liệu, dù việc giảng dạy và học tập được triển khai theo hình thức trực tiếp hay trực tuyến, tùy vào từng thời điểm và diễn biến của dịch Covid-19. Hơn nữa, để phát triển văn hóa đọc đòi hỏi không chỉ là sự nỗ lực của một cá nhân mà cần phải cộng đồng trách nhiệm, đó là sự phối hợp giữa các chủ thể, cá nhân nhằm thúc đẩy hoạt động đọc diễn ra một cách thường xuyên, hiệu quả. Chính vì vậy, mỗi cá nhân cần ý thức nâng cao vai trò, trách nhiệm và không ngừng học hỏi để phát triển bản thân, góp phần vào sự nghiệp phát triển văn hóa đọc của Học viện nói riêng và của toàn xã hội nói chung.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. **Trần Thị Minh Nguyệt (2009)**, “Văn hóa đọc trong xã hội thông tin”, **Tạp chí Văn hóa Nghệ thuật**, số 3, tr. 29-31.
2. **Nguyễn Hữu Thức**, *Quản lý thiết chế văn hóa*, **Tập bài giảng chương trình cao học**, Hà Nội.
3. **Nguyễn Hữu Viêm (2009)**, “Văn hóa đọc và phát triển văn hóa đọc ở Việt Nam”, **Tạp chí Thư viện Việt Nam**, số 1, tr.19-26.